

Добір мовленнєвого матеріалу для формування лінгвокультурної компетентності учнів початкових класів загальноосвітніх шкіл засобами китайськомовних художніх творів

Цзінь Лулу

Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», м Одеса, Україна
Corresponding author. E-mail: Alex-Popova@ukr.net

Paper received 02.03.19; Accepted for publication 16.03.19.

<https://doi.org/10.31174/SEND-PP2019-196VII78-03>

Анотація. Стаття присвячена проблемі добору мовленнєвого матеріалу для формування лінгвокультурної компетентності учнів початкових класів загальноосвітніх шкіл у контексті вивчення китайської мови. Проаналізовано структуру навчання; визначено структурні компоненти експериментального навчання (філософський, культурологічний, лінгвістичний, дидактичний). Специфіковано навчальний матеріал щодо формування лінгвокультурної компетентності учнів початкових класів загальноосвітніх шкіл.

Ключові слова: лінгвокультурна компетентність, учні початкових класів, зміст навчання, навчальний матеріал.

Вступ. Розробка методики навчання, що забезпечує успішне та ефективне формування лінгвокультурної компетентності учнів початкових класів загальноосвітніх шкіл України зумовлена різноманітними зв'язками між нашою країною та КНР, відсутністю відповідного навчально-методичного забезпечення з окресленої проблеми.

Аналіз сучасних робіт методистів щодо формування лінгвокультурної компетентності учнів початкових класів призвів до висновку, що добір вправ і методичних прийомів орієнтований на комунікативну спрямованість процесу навчання іноземної мови в цілому є основоположним у розробці будь-якої методики, що сприяє підвищенню рівня комунікативної компетентності учнів під час вивчення китайської мови.

Короткий огляд публікацій за темою. Після зазначення аспектів, які необхідно відобразити в навчальному матеріалі, спрямованому на розвиток і формування лінгвокультурної компетентності учнів початкових класів загальноосвітніх шкіл засобами китайськомовних художніх творів, виникає питання забезпечення адекватного змісту навчання. Доцільним вважаємо звернути увагу на концепцію В. Л. Скалкіна [2], який розглядає «зміст навчання» (термін автора) у таких ракурсах: 1) як багаторівневу категорію, а не простий набір компонентів; 2) як самоформування іншомовно-мовленнєвої компетенції, яка складається з декількох ярусів (рівнів). На верхньому ярусі цього поняття знаходиться процес оволодіння системою знань, навичок і вмінь (процесуальний і психофізіологічний аспекти); на нижче розташованому ярусі – мовленнєвий інвентар і тексти (лінгвістичний аспект); на останньому ярусі (комунікативний аспект) розташовуються значення, смисл мовних знаків, зміст текстів [2]. Отже, методика формування лінгвокультурної компетентності учнів початкових класів передбачає поєднання зазначених аспектів у плані декодування змісту ієрогліфів через психофізіологічні процеси, когнітивні асоціативні зв'язки та комунікативну актуалізацію лінгвістичних і мовленнєвих знань і вмінь учнів.

Вищезазначене зумовлює мету дослідження – обґрунтування змісту мовленнєвого матеріалу для формування лінгвокультурної компетентності учнів поча-

ткових класів загальноосвітніх шкіл засобами китайськомовних художніх творів.

Матеріали та методи. У процесі дослідницького пошуку було застосовано методи теоретичного аналізу наукових праць і концепцій; узагальнення інтерпретаційних позицій науковців щодо змістовних компонентів навчального матеріалу; вивчення філософсько-культурного фундаменту як змістової детермінанти навчання учнів початкових класів.

Результати та їх обговорення. Теоретичні засади формування лінгвокультурної компетентності учнів початкових класів загальноосвітніх шкіл зумовлюють розроблення авторської методики навчання школярів китайської мови і культури з позицій компетентнісного, лінгвокультурологічного і комунікативного підходів, яку необхідно реалізувати на основі:

- визначеної лінгвокультурної компетентності учня;
- етапів навчання;
- з'ясування дидактичних цілей і функцій учителя;
- уточненого змісту навчання;
- ключових принципів, форм, методів і засобів реалізації навчання.

Відповідно до методичних засад навчання учнів початкових класів китайської мови в культурологічному аспекті інтегрованою дидактичною метою є сформована лінгвокультурна компетентність засобами китайськомовних художніх творів, що передбачає вирішення як лінгвістичних так і дидактичних цілей. Специфікуємо їх.

Лінгвістичні цілі:

1. Розуміти тональні особливості китайської мови, розпізнавати на слух програмний іншомовний матеріал та транскрибувати пінїнем лексичні одиниці.
2. Розуміти лексичні складові (їх семантика, накреслення, розпізнання ієрогліфів за ключами) соціально-побутового, шкільного та культурологічного дискурсу в межах програми.
3. Засвоїти правила побудови простих за структурою речень (позитивні і негативні твердження, загальні і спеціальні запитання).

Реалізація вищезазначених лінгвістичних цілей можлива у взаємодії з дидактичними цілями:

1. Навчити учнів розпізнавати на слух програмний китайськомовний матеріал та транскрибувати пінїнем лексичні одиниці.

2. Навчити учнів розуміти лексичні складові (їх семантика, накреслення, розпізнання ієрогліфів за ключами) китайськомовного соціально-побутового, шкільного та культурологічного дискурсів в межах програми.

3. Навчити учнів будувати прості за структурою речення (позитивні і негативні твердження, загальні і спеціальні запитання) на тлі програмного лексичного матеріалу.

Для реалізації вищезазначених дидактичних цілей слід не тільки створити таку методику, яка сприяє формуванню лінгвокультурної компетентності учнів початкових класів, а й відібрати такий навчальний матеріал, який би відповідав вимогам чинних навчальних програм та державних стандартів з іноземної (китайської) мови, але, на жаль, наразі не існує таких програм і стандартів з оволодіння китайською мовою в початковій школі, зокрема в культурологічному контексті.

Обґрунтування процесу добору навчального матеріалу зумовлено необхідністю оновлення й доробки змісту навчання учнів початкової школи іноземної мови та доповнення існуючих в методиці підходів, які передбачають формування і розвиток комунікативних, лінгвістичних, соціокультурних знань і вмій. Сучасні навчальні програми з китайської мови, що викладається на початковому етапі в деяких школах, не передбачають цілеспрямованого навчання школярів базисів конфуціанства, філософських детермінант Китаю, основ патріотизму й культури українців та китайців, інтегруючи вивчення китайської мови і зазначеним постулатам засобами китайськомовної художньої літератури. Відсутніми є роботи у лінгводидактиці, в яких би розглядалась досліджувана проблема.

В сучасних дослідженнях відсутніми також є питання з проблеми визначення принципів відбору навчального матеріалу, що сприяє формуванню лінгвокультурної компетентності учнів початкових класів засобами китайськомовних художніх творів. Саме тому було визначено невід'ємні компоненти, які покладено в основу добору навчального матеріалу та можуть прислужитися вчителям китайської мови для навчання школярів іноземній мові і культурологічним основам у контексті взаємин України і Китаю. Такими необхідними компонентами є наступні:

Філософський:

- урахування змісту та імпліцитного значення фундаментальних китайських філософських категорій Китаю;
- базисні постулати конфуціанства;
- етимологія і тлумачення ієрогліфів, що вивчаються за програмою.

Культурологічний:

- розпізнання елементарних маркерів патріотизму в порівняльному контексті Україна – Китай;
- коректне розуміння і декодування сюжетних ліній, характеристики і сутності дій головних героїв найпопулярніших народних китайських і українських казок;

- коректне розуміння і декодування сюжетних ліній, характеристики і сутності дій головних героїв найпопулярніших китайських і українських ліричних і прозаїчних творів;

- розуміння сутності поняття «культура» людини у форматі «чужа ↔ рідна» та адекватна естетично-коректна поведінка по відношенню до представників культури Китаю в процесі міжкультурної комунікації;

- урахування специфіки провідних національних традицій, звичаїв і традиційної кухні КНР і України у порівняльному контексті.

Лінгвістичний:

- тональні особливості китайських слів-ієрогліфів; особливості інтонаційного оформлення китайських мовних одиниць сегментного і суперсегментного рівнів; правила транскрибування латиницею (пінїнь) окремих звуків, слів / ієрогліфів, фраз;

- лексичний (програмний) склад китайської мови, враховуючи морфологічні ознаки лексичних одиниць;

- граматичні правила побудови простих китайськомовних висловлювань (позитивні і негативні твердження, загальні й спеціальні запитання).

Дидактичний:

- розуміння на слух та коректна інтерпретація головної думки, основної ідеї, загального змісту найпопулярніших китайських народних казок, ліричних і прозаїчних творів, пов'язаних з програмною тематикою, на основі ключових ієрогліфів;

- розпізнавання ключових ієрогліфів, знайомої лексики при читанні навчальних китайськомовних текстів; розуміння змісту нескладних речень під час опрацювання лексико-граматичних завдань;

- коректна побудова усних простих коротких монологічних висловлювань-оповідань у межах навчального матеріалу;

- коректна побудова усних діалогічних реплік (відповідь-реакція ↔ запит інформації) з урахуванням комунікативної інтенції співрозмовника під час реалізації діалогів-обмінів інформацією у межах навчального матеріалу; врахування в комунікативній поведінці культурологічно-філософської детермінанти в процесі усної інтеракції з представниками рідної і чужої культури;

- урахування механізмів накреслення певних елементів ієрогліфів, нескладних ієрогліфів піл час продукування простих коротких текстів китайською мовою в письмовій формі.

Реалізації вищезазначених аспектів у ході навчання учнів початкових класів китайській мові і культурі сприяє дотримання викладачів наступних вимог до навчального матеріалу:

- відповідність навчального матеріалу філософським і культурним детермінантам Китаю;

- відповідність змісту навчальних програм (урахування вимог програм до рівня сформованості лінгвістичних та соціокультурних знань і вмій з певним поглибленням вимог відносно мети цього дослідження);

- порівняльний напрям навчальних текстів у контексті взаємин Україна ↔ КНР.

З огляду на вищезазначене, пропонуємо добір експериментально навчального матеріалу за компонентами: 1) знання елементарних лінгвістичних аспектів

китайської мови; 2) мовленнєві вміння; 3) тематичні знання; 4) інтерактивні вміння (див. рис. 1).

Рисунок 1. Зміст навчання учнів початкових класів загальноосвітніх шкіл у контексті формування лінгвокультурної компетентності

<p>Знання елементарних лінгвістичних аспектів китайської мови:</p> <ul style="list-style-type: none"> • тональні особливості; • програмна лексика; • механізми накреслення певних елементів ієрогліфів / нескладних ієрогліфів; • транскрибування мовних одиниць пінїнем; • побудова простих за структурою речень (позитивних і негативних тверджень, загальних і спеціальних запитань)) 	ЗМІСТ НАВЧАННЯ	<p>Тематичні знання:</p> <ul style="list-style-type: none"> • змісту фундаментальних китайських філософських категорій; • базису конфуціанства, елементарних маркерів патріотизму; • сюжетних ліній і характеристик головних героїв найпопулярніших народних китайських і українських казок, • ліричних та прозаїчних творів; сутності поняття «культура»; • провідних національних традицій, звичаїв і національної кухні КНР і України
<p>Мовленнєві вміння:</p> <ul style="list-style-type: none"> • розуміння на слух головної думки, основної ідеї, загального змісту найпопулярніших китайських народних казок, ліричних і прозаїчних творів; • ідентифікації необхідної інформації через декодування ключових ієрогліфів; • продукування китайською мовою власних підготовлених простих короткі монологічних висловлювань в усній і письмовій формах; • побудови коротких діалогів-обмінів інформацією й адекватної реакції на відповіді та пропозиції співрозмовників 		<p>Інтегративні вміння:</p> <ul style="list-style-type: none"> • колективної взаємодії школярів і носіїв китайської мови в контексті організації та проведення освітньо-культурних заходів; • демонстрації культуро-центрованих здібностей (танці, пісні, драматизація творів / сценок тощо)

Визначення змісту навчання порушує питання послідовності його викладання. Це питання є актуальним у методиці навчання будь-якої дисципліни. За концепцією В. Л. Скалкіна, добір навчального матеріалу можна здійснювати в будь-якій послідовності: наприклад, спочатку лінгвістичний матеріал (активна лексика, граматичні конструкції, інтонаційні зразки комунікативних типів висловлювань), потім розподіл лексико-граматичного матеріалу за тематикою і / чи мовленнєвими ситуаціями (у різних видах мовленнєвої діяльності – аудіювання, читання-декодування, складання міні-діалогів і міні-монологів, написання-накреслення коротких текстів). Автор дотримувався руху знизу вгору: від складових комунікативного аспекту, скрізь компоненти, що складають лінгвістичний аспект, до складових процесуального і психофізіологічного аспектів. Відзначимо, що, з одного боку, запропоновані вектори викладання навчального матеріалу корелюють із визначеним змістом експериментального навчання та сприяють формуванню лінгвістичної і комунікативної складових лінгвокультурної компетентності учнів початкових класів загальноосвітніх шкіл; з іншого – уможливають формування інтегровано-трансформованої компоненти досліджуваної компетентності, яка охоплює ще і філософсько-культурологічний фундамент. У цьому зв'язку було визначено саме тематично-змістову базу, що забезпечило актуалізацію філософсько-культурологічної основи навчання. Ми вважали за необхідне вивчити фундаментальні твори китайських філософів та виявити ті чесноти людини, що найширше розкривають сутність духовних цінностей китайців. Таким чином, розділяючи точку зору О. Попової, що китайці з давніх давен дотримуються філософських постулатів видатних китайських мисливців і цілих династій (Шан

і Чжоу, Цуньцю та Чжаньго, Хань, Вей, Цзінь, Суй і Тан, Сун і Мін, Цін та ін.), зокрема шанування «благодія» (етично-моральне виховання, в центрі якого знаходяться «людинолюбство», «підпорядкування старшому поколінню»), який, відповідно до конфуціанства, є базовою конституютою менталітету етнічних китайців [3], було вивчено твори цих філософів та дібрано матеріал у межах тематики педагогічного дослідження. Надзвичайно важливим було також урахування концептуального контенту китайської філософсько-педагогічної галузі, серед яких виокремлюють засади таких провідних філософських теорій, якот: - конфуціанство (прихильниками давньокитайської філософської школи є Кун Цю / Кунфу-цзи (Конфуцій), Цзи-си, Мен Ке, Сунь Цин та інші); - моїзм (творець – Мо Ді, його послідовниками вважають Сянлі, Сянфу, Ден Ліня); - даосизм (виникнення «руху» пов'язано з ім'ям Лао-цзи, школами Сунь Цзяня та Ін Вєня, а також Чжуан Чжоу) [3]. Наголошуємо на тому, що вивчення українськими школярами сутності філософських теорій Китаю, починаючи з початкової школи, сприяють полегшенню пізнання специфіки культури, історії, традицій Піднебесної з подальшим опануванням китайською мовою.

З огляду на вищезазначене, для опанування тематичного компонента навчання в якості навчального матеріалу було обрано вісім чеснот (人 / ren, 仁 / ren (жень), 陰陽 / yin-yang (інь і ян), 智 / zhī (чжи), 山 / shan (добро), 惡 / è (зле), 行 / xíng (дія / вчинок), 功 / gōng). Серед філософсько-педагогічних детермінантів формування китайськомовної лінгвокультурної компетентності учнів початкових класів у середній школі України було визначено вчення китайського філософа Конфуція (551–479 рр. до н. е.), який проповідував ідеальні стосунки між людьми в родині та в державі

через концепцію ідеальної людини, якій притаманні гуманність, почуття обов'язку, повага до старших, любов до людей, скромність, справедливість, стриманість тощо. Відзначимо, що наразі положення Конфуціанства і потреби сучасного українського суспільства суголосні, тобто основою соціального устрою мають бути моральне самовдосконалення індивіда й дотримання норм етикету, залежність мети державного управління від інтересів народу. Ключовими постулатами концепції Конфуція в контексті дослідження виокремлюємо такі: 1) правило поведінки й морального перевиховання; 2) оволодіння знаннями через навчання; 3) значення повторення вивченого матеріалу; 4) «взаємовідношення» між знаннями і діями. Вважаємо за доцільне втілювати провідні ідеї із згаданих просвітницьких векторів в тексти вправ, тренінги для вчителів китайської мови та позакласну діяльність учнів початкової школи.

На нашу думку, поєднання просвітницьких ідей Конфуція і здобутків художньої літератури Піднебесної сприяють позитивному формуванню лінгвокультурного досвіду учнів початкових класів у контексті інтеграції програмного матеріалу в галузі навчання іноземної і рідної мов.

Відома, що художні твори є частиною культури народу, а розуміння рідної і «чужої» культури під час вивчення іноземної мови є передумовою успішного навчання, до тематичного компонента змісту навчання було включено:

- патріотичні твори українських (В. Сухомлинський «Казки школи під голубим небом», М. Пришвін «Моя батьківщина», К. Ушинський «Наша батьківщина») і китайських письменників (Сяо Су «Цянь Сюесень і любов до Батьківщини», Цао Венсюань «Моя Батьківщина», Ло Ін «Мій дім – Китай», Лю Цзі, Цюй Ю, Фен Менлуна);

- українські («Молодильна вода», «Котигорошко», «Телесик») і китайські народні казки («Хуан Сяо», «Намальований півень», «Чому кіт і собака ворогами стали», «Без чого людині не обійтись»);

- українські вірші (поети Олесь Гончар, Тарас Шевченко, Леся Українка, Бойко Григорій) і лірика стародавнього Китаю (поети Лі Бо, Цюй Юань);

- оповідання про природу і тварин українських авторів (М. Магера «Синьоокий серпень», І. Прокопенко «Сонце, сонечко та соняшник», В. Пархоменко «Зимові оповідання», О. Копиленко «Жовкне листя», Н. Забіла «Ластівки», І. Франко «Війна між Псом і Вовком») в китайських письменників (поети Хуан Тінцзянь, Су Ши (Су Дунпо), Цзі Ю, Хе Шаоцзі).

Добір визначених складових тематичного змісту відбувався у такий спосіб, щоб утримати баланс між «кількістю» і «якістю» навчальних текстів / завдань, тобто «сумарна сукупність» навчального контенту та його функційна адекватність меті навчання можуть забезпечити набуття у необхідному обсязі знань і вмінь, а також умови для формування психологічних утворень у контексті формування лінгвокультурної компетентності учнів початкових класів засобами китайськомовних художніх творів (через інтеракцію з країньськомовними). Такий підхід корелює з принципом достатнього мінімуму.

Лінгвістична складова змісту навчання стала засобом реалізації культурологічних знань і вмінь учнів. У контексті реформування шкільної освіти в Україні акцентуація культурних детермінантів і відсутність відповідного вітчизняного навчально-методичного забезпечення шкільного предмета «Іноземна мова (китайська)» зумовила вибір НМК «Царство китайської мови – Веселий шлях оволодіння китайською мовою» з навчання дітей дошкільного віку та школярів молодшої школи китайської мови, рекомендований Державним Департаментом Китаю з популяризації китайської мови за кордоном (Ханьбанем) і розрахований на три рівні, в якості базового навчального посібника, оскільки, на нашу думку, цей НМК у поєднанні з експериментальною програмою сприятиме формуванню лінгвокультурної компетентності учнів початкових класів загальноосвітніх шкіл засобами китайськомовних художніх творів.

Відомо, що головною метою навчання іноземної мови в закладах середньої освіти є навчити учнів здійснювати іншомовне мовленнєве спілкування в межах засвоєного навчального матеріалу, і, відповідно, комунікативний підхід вважається пріоритетним у теорії та практиці навчання мов. Погоджуємося з думкою лінгвіста-методиста Ю. Пассова, який асоціює принцип комунікативності з провідним методичним принципом, що сприяє успішному досягненню головної мети навчання іноземної мови, і пропонує побудову процесу навчання іноземної мови як моделі процесу реальної комунікації [1]. Автор позиціонує комунікативні ситуації, що використовуються у навчанні іноземної мови, з типовими ситуаціями реального життя у відповідній сфері спілкування; а збереження в моделі навчання всіх найсуттєвіших рис об'єкта в контексті процесу іншомовного спілкування забезпечує вмотивованість мовленнєвих дій як учителя, так і учнів. Саме такого принципу було вирішено дотримуватися для реалізації загальної моделі формування лінгвокультурної компетентності учнів початкових класів загальноосвітніх шкіл засобами китайськомовних художніх творів. У цілому принцип комунікативності визначив зміст дібраного мовного та мовленнєвого матеріалу, характер вправ, методів та прийомів навчання.

Ґрунтуючись на первинну значущість комунікативної спрямованості навчання учнів іноземної (китайської) мови, іншим принципом добору навчального матеріалу послуговував принцип доступності. Задля запобігання виникнення труднощів в учнів у плані одночасного опанування нових ієрогліфів та фонових знань було вирішено, з одного боку, адаптувати зміст автентичних культурологічно-спрямованих текстів відповідно до віку школярів; з іншого, – виокремити ключові ієрогліфи як активну лексику та подати її на тлі українськомовних текстів, що відображають культурологічний контент. Ці ієрогліфи у поєднанні з тематичним матеріалом шкільної програми було покладено в основу мовних і мовленнєвих вправ. Отже, лексико-граматичне наповнення навчального матеріалу не містило труднощів (наявність незнайомих слів-ієрогліфів чи граматичних конструкцій) для учнів, саме тому вони мали можливість повністю концентрувати увагу на виконанні завдань.

Під час зорового і слухового сприйняття текстів у школярів формувалися рецептивні навички (навички декодування інформації) та продуктивні навички (навички використання тематичних і культурологічних знань) під час створення власних діалогічних і монологічних висловлювань в усній і письмовій формах. Такий «діапазон» навичок свідчить про диференційне засвоєння матеріалу та взаємозв'язок таких типів мовленнєвої діяльності, як-от: аудіювання, читання, говоріння, письмо.

Висновки. Багатоаспектне вивчення окресленої проблеми дозволило детермінувати методичні компоненти, що було покладено в основу навчання: філософський, культурологічний, лінгвістичний і дидактичний. Зазначені складові зумовили визначення змісту

експериментального навчання, результати якого актуалізуються через: 1) знання елементарних лінгвістичних аспектів китайської мови; 2) мовленнєві вміння; 3) тематичні знання; 4) інтерактивні вміння. Відзначимо, що для успішного оволодіння школярами запропонованим навчальним матеріалом під час його відпрацювання важливим є використання адекватного методичного принципу (чи сукупності принципів) з навчання учнів китайської мови крізь призму культурних цінностей Китаю й України, забезпечення наявності відповідних педагогічних умов і факторів, що впливають на формування лінгвокультурної компетентності учнів початкових класів загальноосвітніх шкіл засобами китайськомовних художніх творів (у порівняльному аспекті).

ЛІТЕРАТУРА

1. Пассов Е. И. Коммуникативный метод обучения иноязычному говорению: Пособие для учителей иностранных языков. М.: Просвещение, 1985. 208 с.
2. Скалкин В. Л. Плюрализм мнений и проблема выработки единой концепции учебного предмета «Иностранный язык» // Иностранные языки в школе. 1989. №4. С. 45–50
3. Popova O. V. Translator-orientalist: philosophical-and-pedagogical paradigm of the professional-and-speech training intended for the future translators of the Chinese language at a Ukraine's pedagogical institution of higher education // Science and Education A New Dimension. Pedagogy and Psychology, Issue 10, 2013. P. 117–123.

REFERENCES

1. Passov, E. I. (1985). *Kommunikativnyiyy metod obucheniya inoyazyichnomu govoreniiyu [Communicative method of teaching foreign language speaking]*. M.: Prosveschenie [in Russian].
2. Skalkin, V. L. (1989). Plyuralizm mneniy i problema vyirabotki edinyoy kontseptsii uchebnogo predmeta «Inostrannyiy yazyik [Pluralism of opinions and the problem of developing a unified concept of the school subject "Foreign Language"]». – *Inostrannyye yazyiki v shkole [Foreign languages at school]*, 4 [in Russian].

Selection of linguistic material aimed at the formation of linguistic and cultural competence of primary school pupils by means of the Chinese artistic works

Jin Lulu

Abstract. The article is devoted to the problem regarding the selection of linguistic material aimed at the formation of linguistic and cultural competence of primary school pupils while teaching them the Chinese language. The structure of education is analysed; the structural components of the experimental learning (philosophical, cultural, linguistic, didactic) are determined. The educational material facilitating the formation of primary school pupils' linguistic and cultural competence within a secondary school is specified.

Keywords: *linguistic and cultural competence, primary school pupils, content of training, educational material.*